

H P LOVECRAFT

SPISY 4

STÍN Z ČASU

P L U S

Stín z času Příběhy a střípky z let 1931-1935

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Howard Phillips Lovecraft
Stín z času. Příběhy a střípky z let 1931-1935 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

HOWARD PHILLIPS LOVECRAFT

STÍN Z ČASU

PŘÍBĚHY A STŘÍPKY Z LET 1931–1935

SEBRANÉ SPISY SVAZEK IV

Ilustrace František Štorm

Plus

Přeložili Linda Bartošková, František Jungwirth, Václav
Kajdoš, Zdeněk Lyčka, Viola Lyčková a Stanislava
Menšíková

Petrovi Onuferovi s díkem za ten nápad

O. M.

OBSAH

V horách šílenství (Stanislava Menšíková)	7
Stín nad Innsmouthem (Václav Kajdoš)	150
Sny v čarodějnickém domě (Stanislava Menšíková)	231
Věc na prahu (Zdeněk Lyčka)	275
Kniha (Stanislava Menšíková)	311
Ďábelský kněz (Linda Bartošková)	315
Stín z času (František Jungwirth)	320
Přízrak temnoty (Viola Lyčková)	409
Ivan Adamovič: Přerušovaný šepot ve tmě (<i>doslov</i>)	439
Komentáře a vysvětlivky	448
Ediční poznámka	467

V HORÁCH ŠÍLENSTVÍ

I

Nemám jinou možnost než promluvit, protože vědci odmítají uposlechnout mých doporučení, dokud nebudou znát mé důvody. Jestliže nyní sděluji, proč se stavím proti tomuto plánovanému vpádu do Antarktidy a proti masovému honu na zkameněliny a rozsáhlému navrtávání a rozpouštění prastarého zalednění, činím tak zcela proti své vůli a zdráhám se o to víc, že má výstraha se možná i tak mine účinkem. Skutečnosti, jak jsem přinucen je vyjevit, neodvratně vyvolají pochybnosti; kdybych však zamlčel to, co bude lidem připadat výstřední a neuvěřitelné, nezůstane nic. Dosud utajované fotografie, jak letecké, tak z terénu, budou mluvit v můj prospěch, neboť jsou proklatě živé a výmluvné. Přesto vzbudí pochyby, protože dnes se objevují všelijaké důkladně zpracované podvrhy. Inkoustovým náčrtkům, které jsme objevili, se samozřejmě každý vysměje jako očividným padělkům, navzdory zvláštní technice provedení, nad níž by se znalci umění měli pozastavit a podívat.

Nakonec mi nezbyvá než se spolehnout na úsudek a postoj těch několika předních vědců, kteří mají na jedné straně dostatečně nezávislé myšlení, aby sami zvážili, jak obecně přesvědčivá jsou mnou předložená fakta, ať už sama o sobě, či ve světle jistých pravěkých a velmi záhadných mýtů, a na straně druhé mají i dostatečný vliv, aby dokázali odradit celou odbornou veřejnost od neuvážených a příliš ctižádostivých plánů na výzkum v oblasti oněch hor šílenství. Je totiž smutnou pravdou, že lidé tak poměrně málo známi jako já a moji kolegové, zaštitění jen malou univer-

zitou, nemají téměř žádnou šanci prosadit svůj vliv tam, kde se jedná o záležitosti bizarní či velmi kontroverzní povahy.

Proti nám dále mluví okolnost, že nejsme v nejprísnějším smyslu slova odborníky v oblastech, jichž se to týká především. V úloze geologa pověřeného vedením expedice Miskatonické univerzity jsem měl jediný cíl: opatřit hlubinné vzorky hornin a půdy z různých částí antarktické pevniny za pomoci pozoruhodné vrtné soupravy, kterou vymyslel profesor Frank H. Pabodie z našeho technického oddělení. Nijak jsem netoužil stát se průkopníkem na nějakém dalším poli než na tomto; doufal jsem ovšem, že s využitím tohoto unikátního zařízení budeme schopni na různých místech podél již dříve probádaných tras vynést na světlo takové materiály, které se dosavadními metodami nepodařilo získat. Jak je veřejně známo již z našich hlášení, Pabodieho vrtná souprava byla zcela převratná svou nízkou hmotností, snadnou přenosností a jedinečnou technikou, kombinující běžné výplachové vrtání s rotačním vrtáním do kamene, která nám umožňovala rychle pronikat vrstvami o různých stupních tvrdosti. Ocelová hlavice, kloubové násadce, benzinový motor, skládací dřevěná vrtná věž, trhaviny, lana, výplachové čerpadlo a nástavné duté vrtné tyče pro vrty o průměru pěti palců do hloubky až tisíc stop, to vše i s příslušenstvím tvořilo náklad, na který jsme potřebovali jenom troje saně a tři spřežení po sedmi psech. To bylo možné díky důmyslné slitině hliníku, z níž byla vyrobena většina kovových součástí. Čtyři velké letouny Dornier jsme si nechali speciálně upravit k přeletům v obrovské výšce, což bylo na antarktické náhorní plošině nezbytné, a dodatečně vybavit zařízením na předehrívání paliva a dalším pro rychlý start, která opět vymyslel Pabodie – díky tomu se celá naše expedice

mohla přepravovat ze základny na kraji Velké ledové bariéry na různá místa ve vnitrozemí vhodná jako výchozí stanoviště. Z těchto míst jsme se měli dopravovat dále s dostatečným počtem psů.

Hodlali jsme prozkoumat tak velkou oblast, jakou nám sezona antarktického léta umožní – a případně zůstat i déle, kdyby to bylo naprosto nutné. Pracovat jsme chtěli převážně v pohořích a na náhorní plošině jižně od Rossova moře, tedy v končinách, které už v různé míře prozkoumali pánové Shackleton, Amundsen, Scott a Byrd. Očekávali jsme, že pokud budeme mít díky letounům možnost často měnit tábořiště a překonávat vzdálenosti dost velké, aby měly geologický význam, podaří se nám vytěžit zcela nebyvalé množství materiálu – zejména v prekambrické vrstvě, z níž se v Antarktidě dosud podařilo získat tak málo různorodých vzorků. Přáli jsme si také získat co nejrozmantější vzorky svrchnějších zkamenělin, protože důkazy prehistorického života v této nehostinné říši ledu a smrti jsou nanejvýš důležité, máme-li kdy poznat minulost Země. Je všeobecně známo, že Antarktida se kdysi nacházela v mírném, až tropickém pásmu a že tu měly domov nepřeberné druhy rostlin i živočichů, ze kterých do dnešní doby přežily jen lišejníky, mořská fauna, pavoukovci a na severním okraji ještě tučňáci; doufali jsme, že tyto obecně známé informace rozšíříme a obohatíme jak o nové poznatky, tak o přesnější a podrobnější údaje. Kdykoli bychom díky jednoduchému vrtu narazili na stopy zkamenělin, chtěli jsme rozšířit jeho ústí trhavinou a obstarat takové vzorky, které budou dostatečně velké a neporušené.

Naše vrty, které jsme chtěli vést do různých hloubek podle toho, co by slibovala svrchní půda nebo horniny, se musely omezit na obnažené nebo téměř obnažené povrchy – nevyhnutelně to tedy musela být horská úbočí

a hřebeny, jelikož nižší oblasti jsou pokryté souvislou vrstvou ledu o síle jedné i dvou mil. Nemohli jsme si dovolit plýtvat časem na hloubkové vrty do jakékoli silnější vrstvy pouhého zalednění, přestože Pabodie vypracoval plán, podle nějž jsme mohli s využitím dynama na benzinový pohon spouštět do vrtů husté svazky měděných elektrod a rozpouštět tak omezené plochy ledu elektrickým proudem. Právě tohoto plánu – který jsme na tak malé výpravě, jako byla naše, nemohli využít jinak než experimentálně – se chce nyní přidržet expedice Starkweathera a Moorea navzdory výstrahám, které od našeho návratu z Antarktidy nepřestávám opakovat.

O Miskatonické expedici se veřejnost dozvíдалa jednak z častých hlášení, která jsme vysílali do Arkhamského věstníku a do agentury Associated Press, jednak z pozdějších článků Pabodieho a mých. Výprava se skládala ze čtyř akademických pracovníků naší univerzity – Pabodieho, Lakea z katedry biologie, Atwooda z katedry fyziky (byl také meteorolog) a mne, který jsem zastupoval geology a měl expedici formálně velet – a z šestnácti dalších asistentů: sedmi postgraduálních studentů z Miskatonické univerzity a devíti zkušených techniků. Mezi těmito šestnácti bylo celkem dvanáct kvalifikovaných pilotů a všichni kromě dvou uměli obsluhovat vysílačku. Osm z nich ovládalo navigaci za pomoci kompasu a sextantu, stejně jako Pabodie, Atwood a já. K tomu bylo samozřejmě nutno připočítat úplné posádky našich dvou plavidel – původně velrybářských dřevěných lodí, jež byly vyztuženy pro použití v zaledněných oblastech a vybaveny přídavnými parostroji.

Expedici financovala Nadace Nathaniela Derby Pickmana, a k tomu jsme získali ještě několik zvláštních příspěvků; proto byly naše přípravy navzdory nízké publicitě neobyčejně důkladné. Psi, saně, stroje, tábornické potřeby

a našich pět letounů rozebraných na díly, to vše bylo doručeno do Bostonu, kde se nakládaly naše lodě. Byli jsme pro svůj speciální úkol výtečně vybaveni a ve všech ohledech, ať už se to týkalo zásob, životosprávy, přepravy či stavby tábora, jsme se poučili z vynikajícího příkladu našich mnoha nedávných a výjimečně skvělých předchůdců. Ostatně právě jejich neobvykle velký počet a proslulost způsobily, že naše vlastní výprava, třebaže tak velkoryse pojatá, zůstala světem vcelku nepovšimnuta.

Jak bylo uveřejněno v novinách, vypluli jsme z bostonského přístavu 2. září 1930 a zvolna jsme se plavili podél pobřeží k jihu; propluli jsme Panamským průplavem a učinili jsme celkem dvě zastávky: na Samoi a pak v tasmanském Hobartu, kde jsme naložili poslední zásoby. Nikdo z naší výzkumné výpravy předtím v polárních krajích nebyl, proto jsme všichni plně spoléhali na kapitány našich lodí, J. B. Douglase, který velel naší brize *Arkham* a byl velitelem námořní části expedice, a Georga Thorfinnssena, kapitána trojstěžníku *Miskatonic* – oba to byli staří velrybáři se zkušenostmi z antarktických vod. Čím víc jsme se vzdalovali od civilizovaného světa, slunce klesalo na severu níž a níž a den po dni zůstávalo déle nad obzorem. Asi na 62. stupni jižní šířky jsme poprvé zpozorovali ledovce – stolovité hory ledu se svislými boky – a těsně předtím, než jsme dosáhli jižního polárního kruhu, který jsme za doprovodu patřičně bujarých rituálů překročili 20. října, nám způsobila značné potíže ledová pole. Po dlouhé plavbě tropickými kraji mi citelně vadil pokles teploty, ale bral jsem to jako přípravu na tvrdší poměry, které nastanou. Mnohokrát mě nesmírně okouzly podivuhodné atmosférické jevy, k nimž patřily nápadně živé fata morgány – první, které jsem kdy viděl –, při nichž se vzdálené ledovce proměňovaly v cimbuří nepředstavitelných kosmických hradů.

Probili jsme se ledem, který naštěstí nebyl ani zvlášť rozsáhlý, ani hustě stěsnaný, a na volné moře jsme se opět dostali na 67° jižní šířky a 175° východní délky. Ráno 26. října se na jihu nakrátko objevila země a před polednem jsme všichni pocítili silný záchvěv vzrušení, neboť jsme spatřili obrovský, majestátně vysoký hřeben zasněžených hor, které se před námi otevíraly a zaplňovaly celý výhled. Konečně jsme dorazili k výspě neznámého rozlehlého kontinentu a k tajemnému světu mrazivé smrti. Tyto štíty musely očividně náležet k pohoří Admirality, které objevil Ross, a naším úkolem nyní bylo obeplout mys Adare a plavit se podél východního pobřeží Viktoriiny země k pobřeží McMurdovy úžiny při úpatí sopky Erebus na 77° 9' jižní šířky, kde jsme zamýšleli vybudovat základnu.

Poslední úsek cesty byl vzrušující a mocně podněcoval fantazii. Proti západní obloze nyní vysoko strměly holé tajemné štíty a nízké polední slunce na severu, anebo ještě níže položené půlnoční slunce těsně nad jižním obzorem zalévalo svými rozptýlenými narudlými paprsky bílý sníh, namodralé pruhy ledu a vody a černé skvrny obnažených žulových úbočí. Mezi pustými vrcholky se proháněl v běsnících poryvech strašlivý antarktický vítr a v jeho skučení jako by se chvílemi tajily neurčité náznaky divokého, zpola uvědomělého melodického hvízdání, které se neslo v širokém tónovém rozsahu a z nějakého důvodu skrytého v mé podvědomé paměti mě zneklidňovalo, ba dokonce neurčitě děsilo. Scenerie mi zase čímsi evokovala ony zvláště znepokojivé asijské malby Nicholase Roericha a také ještě zvláštější a znepokojivější popisy bájně náhorní plošiny Leng zachované v obávaném *Necronomiconu* šíleného Araba Abdula Alhazreda. Později jsem dost litoval, že jsem do toho ohavného foliantu v univerzitní knihovně vůbec kdy nahlédl.

Sedmého listopadu jsme pohoří na západě dočasně ztratili z očí a propluli jsme kolem Franklinova ostrova; příštího dne jsme v dálce před sebou rozpoznali kužely hory Erebu a hory Terroru na Rossově ostrově a za nimi dlouhou čáru Parryho hor. K východu se tam nyní táhla nízká bílá linie Velké ledové bariéry, která se zvedala kolmo vzhůru do výšky dvou set stop jako skalnaté útesy Quebecu a značila konec naší plavby na jih. Odpoledne jsme vpluli do McMurdovy úžiny a zakotvili kousek od pobřeží v závětrí za kouřícím Erebem. Lávový kužel čněl do výšky nějakých dvanácti tisíc sedmi set stop proti nebi na výcho-

dě jako posvátná Fudžijama z japonských tisků a za ním se zvedal přízračný bílý Terror, vysoký deset tisíc devět set stop a dnes již vyhaslý.

Z Erebu co chvíli vyrážely obláčky kouře a jeden z postgraduálních studentů, pronikavě inteligentní mladík jménem Danforth, ukázal na cosi podobného lávě na zasněženém úbočí a poznamenal, že tato hora, objevená roku 1840, byla bezpochyby inspirací k básnickému obrazu Poeovi, který o sedm let později napsal:

*A lávy tekoucí za vichřice
sirnými proudy z hory Yaniku
na konec světa, v strašné panice –
sirnými proudy z hory Yaniku
až na konec světa, v strašné panice.*

Danforth byl náruživým čtenářem podivných příběhů a o Poeovi toho navykládal víc než dost. Ostatně to zajímalo i mě, kvůli antarktickému prostředí, v němž se odehrává Poeův jediný román – znepokojivý a záhadný *Arthur Gordon Pym*. Na holém pobřeží a vysoko na ledové bariéře v pozadí vrískaly a plácaly ploutvičkami myriády groteskních tučňáků, zatímco na vodě bylo vidět tučné tuleně, kteří buď plavali, nebo se rozvalovali na velikých, pomalu plujících ledových krách.

Krátce po půlnoci z osmého na devátého listopadu se nám s obtížemi podařilo přistát malými čluny na Rossově ostrově. Z obou lodí jsme vyvlekli lana a chystali jsme se pomocí soustavy závěsných bójí vylodit. Naše pocity, když jsme poprvé stanuli na půdě Antarktidy, byly pronikavé a smíšené, přestože nás na tomto místě předešla již Scottova a Shackletonova výprava. Tábor, který jsme rozbili na zmrzlém pobřeží pod úbočím sopky, byl jen provi-

zorní; velení expedice zůstávalo na palubě *Arkhamu*. Vylodili jsme celou vrtnou soustavu, psy, saně, stany, proviant, benzinové nádrže, experimentální přístroj na rozpouštění ledu, fotoaparáty pro běžné i letecké snímkování, součásti letounů a další příslušenství včetně tří malých přenosných radiostanic, jimiž se dalo – vedle rádia v aeroplánech – dorozumívat s velkou radiostanicí na *Arkhamu* z kterékoli části antarktické pevniny, kam bychom se pravděpodobně mohli dostat. Radiostanice na lodi, udržující spojení se světem, měla předávat tiskové zprávy výkonné radiostanici Arkhamského věstníku na Kingsportském mysu v Massachusetts. Doufali jsme, že budeme s prací hotovi během jednoho antarktického léta; kdyby se však ukázalo, že je to nemožné, přezimovali bychom na *Arkhamu*, a ještě než moře zamrzne, poslali bychom *Miskatonic* na sever pro zásoby na další léto.

Nemusím asi opakovat, co již otiskly noviny o první etapě našich prací: o našem výstupu na horu Erebus, o úspěšných geologických vrtech na několika místech Rossova ostrova či o tom, jakou úžasnou rychlostí pronikal Pabodieho aparát i pevnými skalními vrstvami. Anebo o té naší malé zkoušce zařízení na rozpouštění ledu, o nebezpečném výstupu, který jsme podnikli na Velkou bariéru s naloženými saněmi, nebo o tom, jak jsme v táboře na bariéře sestavovali pět velkých letounů. Po zdravotní stránce si naše pozemní část výpravy – dvacet mužů a pětapadesát aljašských saňových psů – vedla výborně, byť jsme se samozřejmě dosud nestřetli s žádnými skutečně krutými mrazy ani vichřicemi. Teplota se většinou pohybovala od nuly do dvaceti až pětadvaceti stupňů Fahrenheita a na takovou nepohodu nás zkušenosti se zimami v Nové Anglii navykly. Tábor na bariéře jsme si hodlali ponechat nastálo a využívat ho jako terénní sklad benzinu, potravin, dynamitu a dalších zásob.

Pro přepravu expedičních zásob úplně postačily čtyři letouny; pátý jsme s pilotem a dvěma muži z lodí ponechali u skladu, aby se k nám mohli dostat z *Arkhamu*, kdybychom náhodou o všechny své průzkumné letouny přišli. Později, až budou zásoby uskladněné, jsme měli v plánu jeden nebo dva používat k přeletům mezi tímto skladem a další stálou základnou na velké plošině, asi šest set nebo sedm set mil jižněji za Beardmoreovým ledovcem. Přestože téměř všechny zprávy mluvily o tom, že z plošiny se často přiženou děsivé bouře a vichřice, rozhodli jsme se v zájmu úspory a snad i větší výkonnosti trochu riskovat a obejít se bez mezizákladu.

Rozhlas vyhlásil strhující čtyřhodinový let bez zastávky, jímž naše eskadra 21. listopadu zdolala vysoké ledovcové prahy, zatímco na západě se tyčily obrovské štíty a v nezměrném tichu se rozléhal zvuk našich motorů. Vítr nás pozlobil jen mírně a díky radiokompasům jsme bez neshody proletěli i jediným pásmem husté mlhy, s nímž jsme se setkali. Když pak před námi mezi 83° a 84° jižní šířky vyvstala obrovská výšina, věděli jsme, že jsme dospěli k Beardmoreovu ledovci, největšímu údolnímu ledovci na světě, a že zamrzlé moře tu nyní ustupuje zachmuřenému, hornatému pobřeží. Konečně jsme tedy opravdu vstupovali do onoho bílého, po věky mrtvého světa na nejzazším jihu, a právě když jsme si to uvědomili, spatřili jsme v dálce na východě štít Nansenovy hory, strmící do výše téměř patnácti tisíc stop.

Je známo, že se nám podařilo vybudovat jižní základnu nad ledovcem, na $86^{\circ} 7'$ jižní šířky a $174^{\circ} 23'$ východní délky. Ví se, jak neuvěřitelně rychlé a účinné byly vrty a odstřely, které jsme prováděli na mnoha různých místech, kam jsme se dopravovali na saních či krátkými přelety v aeroplánech. Ví se i o tom namáhavém a triumfálním výstupu na Nanse-

novu horu, který podnikl Pabodie od 13. do 15. prosince se dvěma postgraduálními studenty, Gedneyem a Carrollem. Byli jsme nějakých osm a půl tisíce stop nad mořem, a když jsme při pokusných vrtech místy narazili na pevnou půdu pouhých dvanáct stop hluboko pod sněhem a ledem, náš malý rozpouštěcí přístroj nám přišel nesmírně vhod – často jsme prováděli vrty a odstřely na místech, kde by naše předchůdce ani nenapadlo chtít vzorky minerálů opatřit. Prekambrické žuly a nadložní pískovce, které jsme tak získali, potvrdily naši domněnku, že tato náhorní plošina je víceméně totožná se zbytkem pevniny dál na západ, ale poněkud se liší od oblastí ležících pod Jižní Amerikou směrem na východ. Tehdy jsme se domnívali, že tyto oblasti tvoří samostatnou, menší pevninu, oddělenou od většího kontinentu zamrzlou spojnici Rossova a Weddelova moře, ovšem Byrd tuto hypotézu později vyvrátil.

V některých pískovcích, které jsme odstřelili a odsekali, jakmile nám vrty odhalily jejich povahu, jsme objevili nesmírně zajímavé fosilní otisky a úlomky, především kapradorosty, mořské řasy, trilobity, lilijice a měkkýše rodu *Lingula* a gastropody – to vše se ve spojitosti s geologickou historií oblasti jevilo skutečně významné. Našli jsme také jakýsi podivný, trojúhelníkový otisk s příčnými pruhy, v nejširším místě asi stopu velký, který Lake poskládal ze tří úlomků břidlice, vynesенých z průrvy po hloubkovém odstřelu. Tyhle zlomky pocházely z místa ležícího dále na západ, poblíž pohoří Královny Alexandry, a Lakeovi jako biologovi zjevně připadaly hrboly na nich neobyčejně zářející a záhadné. Ale já jako geolog jsem v nich nacházel určitou podobnost s jistými účinky mořských vln, poměrně běžnými v sedimentárních horninách. Protože krystalické břidlice jsou pouhou metamorfovanou formací, stlačenou vrstvou sedimentů, a protože tlak dokáže všeli-

jak podivně zdeformovat i nejobyčejnější otisk pod sluncem, neviděl jsem důvod se tím hrbolatým úlomkem mimořádně znepokojovat.

Šestého ledna 1931 jsme – já, Lake, Pabodie, Danforth, všech šest ostatních studentů a čtyři mechanici – přeletěli ve dvou našich aeroplánech přímo nad jižním pólem. Jednou nás donutil k přistání náhlý výškový vítr, ale žádná z pověstných bouřek se našťastí nerozpoutala. Přesně jak se psalo v novinách, byl to jeden z řady průzkumných letů. Při jiných jsme se pokoušeli určovat nové topografické prvky v oblastech, kam ještě žádní výzkumníci nezavítali. V tomto bodě pro nás ty první lety znamenaly zklamání, zato nám poskytly velkolepé pohledy na fantastické, mámivé polární fata morgány, na jaké nás trochu připravila už plavba po moři. Viděli jsme, jak po obloze plují vzdálené horské masivy jako nějaká zakletá města a mnohdy se celý bílý svět proměnil čarovnou mocí nízko stojícího půlnočního slunce v zlatistou, stříbřitou a šarlátovou zemi z dunsanyovských snů a dobrodružných vidin. Za podmračených dnů jsme měli s létáním značné potíže, neboť zasněžená zem splývala s oblohou v jedinou mystickou opalizující prázdnotu bez viditelného obzoru, který by mezi nimi vyznačil hranici.

Nakonec jsme se rozhodli uskutečnit svůj původní plán, odletět se všemi čtyřmi průzkumnými letouny pět set mil na východ a vybudovat novou terénní základnu na místě, jež podle našich mylných představ mělo ležet na oné menší, oddělené pevnině. Potřebovali jsme odtamtud získat geologické vzorky pro srovnání. Po zdravotní stránce jsme si zatím nadále vedli výborně – konzumaci konzervované a nasolené potravy jsme vyvažovali limetovou šťávou a díky teplotám vesměs nad nulou Fahrenheita jsme se zatím obešli bez nejteplejších kožešin. Byla právě polovina

léta, a kdyby práce postupovaly rychle a bez komplikací, měli jsme šanci projekt v březnu dokončit a vyhnout se tak nezáživné zimě strávené za dlouhé antarktické noci. Od západu se na nás přihnalo několik prudkých bouří, ale vyvázli jsme bez úhony, především díky Atwoodovi, který pohotově vymyslel, jak z těžkých sněhových kvádrů postavit větrolamy a primitivní přístřešky pro aeroplány a jak sněhem vyztužit i hlavní táborové konstrukce. Měli jsme vskutku až zázračné štěstí a zdálo se, že se všechno neuvěřitelně daří.

O našich plánech se samozřejmě vědělo a bylo známo i to, jak Lake podivně neoblomně trval na tom, že dřív než se nadobro přesuneme na novou základnu, musí se podniknout průzkumná výprava na západ, či lépe na severozápad. Zřejmě se hluboce a až znepokojivě odvázně zamýšlel nad tím pruhovaným trojúhelníkovým otiskem v břidlici a připisoval mu jisté vlastnosti, které podle něj byly v rozporu s vědeckými poznatky o přírodě a geologickém období. To na nejvyšší míru roznítilo jeho zvědavost, a tak žádal, aby se uskutečnily další vrty a odstřely ve formaci, která se táhla dál na západ a odkud zjevně pocházely nalezené úlomky. Byl zvláště přesvědčený, že má před sebou otisk nějakého obrovského, tajuplného a naprosto nezařaditelného organismu na značně pokročilém stupni vývoje, a to přestože hornina, v níž se otisk uchoval, byla tak závratně stará – kambrická, ne-li prekambrická –, že to vylučovalo možnost existence nejenom všech vyvinutých forem života, ale života vůbec s výjimkou jednobuněčných organismů či v nejlepším případě trilobitů. Vždyť ty úlomky se záhadným otiskem musely být staré aspoň pět set milionů, možná až miliardu let.

II

Myslím, že obrazotvornost veřejnosti živě reagovala na naše radiové zprávy o tom, že Lake vyrazil na severozápad, do končin, kam nikdy nevzkročila lidská noha a nepronikla lidská fantazie, a to jsme se nezmínili o jeho bláhových nadějích, že převratně změní základy celé biologie a geologie. Na tréninkové výpravě se saněmi a vrtnou soupravou, kterou podnikl mezi 11. a 18. lednem s Pabodiem a pěti dalšími, došlo k nepříjemnosti – na cestě přes jeden z velkých vyvrásněných hřebenů převrhli na ledu saně a ztratili dva psy; přesto Lake získal spoustu nových vzorků proterozoické břidlice, až i mně začalo připadat nápadné, že je v té neuvěřitelně staré vrstvě tolik prokazatelných fosilních otisků. Přece jen ale šlo o zkameněliny velmi primitivních forem života a nepředstavovaly žádnou větší záhadu než tu, že se v prekambrické hornině vůbec stopy nějakého života nalezly. Pořád jsem tedy nechápal, jak po nás může Lake chtít, abychom se takhle odchýlili od našeho časově úsporného harmonogramu – tím spíš, že by si to vyžádalo všechny čtyři letouny, řadu mužů a veškeré technické vybavení expedice. Nakonec jsem se proti jeho plánu nepostavil, ale odmítl jsem výpravu na severozápad doprovázet, i když Lake si původně přál mít mě jako geologa po ruce. Rozhodl jsem se, že zatímco budou pryč, zůstanu s Pabodiem a pěti muži na základně a připravíme definitivní plány pro přesun na východ. Přípravné práce už se ostatně rozjely a jeden z letounů nyní přpravoval z McMurdovy úžiny značnou zásobu benzinu; to se ale dalo na chvíli odložit. Nechal jsem si na základně také jedny saně a devět psů, protože nikdy není moudré zůstat v úplně neobydlené krajině věčné smrti bez dopravního prostředku.

Jak si čtenář zajisté vzpomene, Lake ze své malé výpravy do neznáma posílal i vlastní zprávy pomocí krátkovlnných vysílaček v aeroplánech; přijímala je jak naše stanice na jižní základně, tak zároveň *Arkham* v McMurdově úžině, odkud pak byly na vlnových délkách v pásmu do padesáti metrů předávány do světa. Letouny odstartovaly 22. ledna ve čtyři hodiny ráno a první hlášení jsme obdrželi za pouhé dvě hodiny; Lake popisoval přistání, a jak už začali v malém rozpouštět led a vrtat na jednom místě vzdáleném od nás asi tři sta mil. Šest hodin nato přišla druhá, velmi vzrušená zpráva, jak s vysilující dřinou zapustili mělkou sondu, provedli odstřel a objevili úlomky břidlice s několika otisky dost podobnými tomu, který na počátku vzbudil pochyby.

Za další tři hodiny stručně ohlásili, že znovu vzlétají, navzdory úporně zuřící vichřici. Když jsem protestoval proti tomu, aby takhle riskovali, Lake stroze odsekl, že jeho nové nálezy stojí za každé riziko. Pochopil jsem, že jeho vzrušení už hraničí se vzpourou a že není v mých silách ho přimět, aby přestal neuváženě ohrožovat úspěch celé expedice; bylo však strašlivé v duchu ho vidět, jak se noří stále hlouběji do té ošidné a zlověstné bílé nicoty, bouřlivé a neprobádané, jež se táhne patnáct set mil daleko, až ke zpolá známým, a zpola jen tušeným pobřežím Země královny Mary a Knoxovy země.

A pak asi po půl druhé hodině přišla ta dvojnásob vzrušená zpráva vyslaná za letu z paluby Lakeova stroje, která od základu změnila moje pocity, takže jsem zalitoval, že jsem s nimi neletěl:

Ve 22.05, za letu. Po sněhové bouři vpředu spatřeno pásmo hor, vyšších, než jsem kdy v životě viděl. Vzhledem k výši náhorní plošiny možná stejně vysoké jako Himálaje. Přibližně na 76° 15'

šířky a 113° 10' délky. Táhnou se do nedohledna napravo i nalevo. Mám dojem, že jsem viděl dva kouřící kužely. Všechny vrcholky černé, bez sněhu. Vane od nich silný vichr a ztěžuje řízení.

Potom jsme se už s Pabodiem a ostatními bez dechu skláněli nad přijímačem. Pomyšlení na takovou titánskou hradbu hor sedm set mil daleko nás rozpalovalo touhou po dobrodružství a plnilo nás radostí, že jejich objeviteli jsou – když už to nejsme přímo my – členové naší expedice. Během půl hodiny Lake znovu vysílal:

Moultonův stroj musel nouzově přistát na plošině v předhůří, ale nikdo se nezranil a snad se to dá opravit. Nezbytné věci rozdělíme do ostatních tří letounů, až se budeme vracet, nebo kdybychom snad museli letět dál; zatím však není třeba létat s těžkými náklady. Hory překonávají veškeré představy. Výrazím na průzkum Carollovým letounem, jen co ho zbavíme zátěže. To si prostě nedokážete představit. Nejvyšší štíty musejí sahat výš než pětatřicet tisíc stop. Kam se na ně hrabe Everest. Zatímco budeme s Carollem nahoře, Atwood to přeměří teodolitem. S těmi sopečnými kužely jsem se asi spletl, protože formace vypadají vrstvené. Možná prekambriická břidlice, ještě s nějakou další vrstvou. Podivné úkazy na obzoru – segmenty pravidelných krychlí, přilepené k nejvyšším štítům. Divukrásná podívaná, v rudozlatém světle nízko stojícího slunce. Jako tajemná snová země, anebo jako brána do zapovězeného světa neznámých zázraků. Škoda, že tu nejste, abyste to viděli.

Tou dobou už jsme vlastně měli spát, ale nikdo z nás neměl na spánek ani pomyšlení. V McMurdově úžině na tom asi byli u obou radiostanic – na palubě *Arkhamu* i v zásobním táboře – dost podobně, protože se ihned ozval kapitán Douglas a gratuloval celé expedici k významnému ob-

jevu, a Sherman, radista ze základny, se k němu připojil hned vzápětí. Havárie letounu nás samozřejmě mrzela, ale doufali jsme, že nebude složité ho opravit. V jedenáct večer pak Lake zavolal znovu:

Právě s Carrollem letíme přes nejvyšší předhůří. V tomhle počasí si na ty opravdu vysoké štíty netroufneme, ale později to určitě zkusíme. Stoupání nám dává příšerně zabrat, v téhle výšce to jde ztuha, ale stojí to za to. Největší hřeben skoro bez přerušování, takže nemáme šanci zjistit, co je za ním. Hlavní vrcholy vyšší než Himálaje, velmi zvláštní. Hřeben vypadá na prekambrickou břidlici, s jasnými stopami mnoha jiných vyzdvižených vrstev. Se sopečnou činností to byl omyl. Pásmo se táhne na obě strany do nedohledna. Od jednadvaceti tisíc stop výš je z hor svátý všechen sníh. Na úbočích nejvyšších hor podivné útvary. Velké nízké kvádry s dokonale svislými stěnami a pravoúhlé linie nízkých svislých hradeb. Připomínají staré asijské pevnosti přilepené ke svahům strmých hor na Roerichových obrazech. Z dálky působí velkolepě. K některým jsme přiletěli blíž a Carrollovi připadalo, že jsou složené ze samostatných menších útvarů, ale nejspíš budou jenom zvětralé. Většinou mají tak odrovené a zaoblené okraje, jako by vichřem a klimatickým změnám vzdorovaly už celé miliony let. Některé části, především v horních partiích, se zdají být tvořeny horninou světlejší než ta, která se vyskytuje ve viditelných vrstvách na svazích samotných, jsou tudíž evidentně krystalického původu. Žblízka je vidět mnoho jeskynních otvorů; některé mají nepřírozeně pravidelné okraje, hranaté nebo půlkruhové. Musíte se sem přiletět podívat. Mám dojem, že jsem zahlédl hradby přímo na vrcholku jednoho štítu. To znamená ve výšce asi třicet až pětaticet tisíc stop. Já sám jsem teď v jednadvaceti a půl a je tu pekelná zima. Vítr hvízdá a sviští průsmyky a profukuje jeskyněmi, ale zatím nijak neztěžuje let.

Lake nás potom ještě půl hodiny průběžně bombardoval komentáři a také se zmínil, že má v plánu vyšplhat na některý štít v předhůří. Oznámil jsem, že se k němu připojím, jakmile bude moci poslat aeroplán, a že s Pabodiem vypracujeme schéma, jak nejlépe využít palivo – že zkrátka rozvrhneme, kam a v jakém množství přesně shromáždit zásoby benzinu vzhledem ke změně programu celé expedice. Bylo teď jasné, že Lakeovi budeme muset kvůli vrtům a také přeletům dopravit spoustu benzinu na novou základnu, kterou měl v plánu vybudovat na úpatí hor, a mohlo se stát, že na východ se nakonec tuhle sezonu vůbec nedostaneme. Zavolał jsem kvůli tomu kapitána Douglase a požádal ho, aby poslal z obou lodí do skladu na bariéře tolik benzinu, kolik s pomocí toho jediného psího spřežení, které jsme mu tam nechali, dokáže. Naším hlavním cílem teď bylo zřídit si přímou trasu přes neznámé území, které se rozkládalo mezi McMurdovou úžinou a místem, kde byl Lake.

Lake mi později zavolał, že se rozhodl postavit tábor přímo na místě, kde musel nouzově přistát Moultonův aeroplán a kde už mezitím pokročili s opravou. Hlásil, že kolem je jenom tenoučká vrstva ledu a tu a tam prosvítá tmavá půda, takže dřív než někam vyrazí na saních nebo polezou výš do hor, provede několik vrtů a odstřelů rovnou tam. Popisoval, jak nevýslovně majestátní je vůkolní krajina a jak podivně se cítí v závětrří obrovitých mlčících štítů, jejichž šiky ční k obloze jako hradba na konci světa. Atwood prý s teodolitem naměřil, že pět nejvyšších štítů sahá do výšky od třiceti do čtyřiatřiceti tisíc stop. Terén se svátým sněhem Lakea zjevně znepokojoval, protože svědčil o výskytu tak silných a ničivých vichřic, s jakými jsme se ještě nesetkali. Jeho tábor ležel něco přes pět mil od místa, kde se prudce zvedalo vyšší předhůří. Lakeův hlas se

ke mně nesl přes ledovcovou pustinu na vzdálenost sedmi set mil a zdálo se mi, že v něm téměř slyším tón podvědomé úzkosti, když naléhal, ať si všichni pospíšíme, abychom měli práci v té podivné nové končině co nejdřív za sebou. Chystal se teď k odpočinku po nepřetržitém celodenním záprahu, jaký si bylo co do spádu událostí, námahy i dosažených výsledků sotva možné představit.

Ráno jsme spolu já, Lake a kapitán Douglas – každý z nás u své radiostanice, nesmírně daleko od ostatních – měli poradu. Dohodli jsme se, že Lake pošle jeden z letounů na moji základnu, aby vyzvedl mě, Pabodieho a zbylých pět mužů a zároveň naložil tolik benzínu, kolik pobere. Dál jsme se otázkou paliva chtěli zabývat až podle toho, jestli se nakonec rozhodneme pokračovat na východ. Na to jsme ale měli pár dní čas, protože prozatím měl Lake dost benzínu jak na vytápění tábora, tak k vrtání. Stará jižní základna by se musela časem dozásobit, ale pokud bychom cestu na východ odložili, až do příštího léta bychom ji nepotřebovali; Lake musí mezitím poslat jeden z letounů, aby vypátral přímou trasu od jeho nových hor k McMurdově úžině.

Já a Pabodie jsme se pustili do práce, abychom mohli naši základnu uzavřít, a to v případě potřeby i na delší čas. Kdybychom v Antarktidě zůstávali přes zimu, nejspíš bychom z Lakeovy základny odletěli rovnou na *Arkham* a sem bychom se již nevraceli. Některé z našich kónických stanů už byly zpevněné kvádry ztvrdlého sněhu, a tak jsme se nyní rozhodli, že práci dokončíme a postavíme cosi na způsob trvalé eskymácké osady. Stanů jsme měli bohatou zásobu, takže Lake si jich s sebou odvezl dost, abychom s nimi na jeho základně vystačili i po našem příchodu. Odvysílal jsem zprávu, že s Pabodiem potřebujeme den na práci, noc na odpočinek a pak budeme připraveni na cestu na severozápad.

Ve skutečnosti jsme se však od čtyř odpoledne už k žádné práci pořádně nedostali, protože někdy tou dobou začal Lake vysílat nanejvýš podivné a rozčilující zprávy. Jeho pracovní den začal špatným znamením; letecký průzkum téměř obnažených skalních povrchů ukázal, že v nich není ani stopy po proterozoické nebo paleozoické vrstvě, které ho zajímaly a které tvořily rozsáhlou část oněch kolosálních štítů, jež vyvstávaly tak dráždivě nedaleko tábora. Většinu pozorovaných hornin představovaly zřejmě jurské a spodnokřídové pískovce nebo permské a triasové krystalické břidlice, tu a tam prošpikované leskle černými výchozy, které ohlašovaly ložiska tvrdého břidličnatého uhlí. Lakeovi to poněkud zkazilo náladu, protože všechny jeho plány závisely na tom, že vzorky, které získá, budou přinejmenším o pět set milionů let starší. Teď mu bylo jasné, že pokud chce objevit ložiska fosiliferní proteozoické břidlice, v jaké našel ty podivné otisky, bude se muset z předhůří namáhavě vypravit na saních rovnou ke strmým svahům samotných velehor.

Přesto se rozhodl, že v rámci obecnějších cílů naší expedice nějaké vrty na místě provede; sestavil tedy vrtnou soupravu a poslal s ní do terénu pět mužů, zatímco ostatní ještě stavěli tábor a opravovali havarovaný aeroplán. K získání prvních vzorků si vybrali nejměkčí obnaženou horninu – pískovec na jednom místě asi čtvrt míle od tábora, kterým vrtná souprava pronikala naprosto hladce, aniž by při tom bylo zapotřebí větších odstřelů. Když však asi po třech hodinách práce první skutečně mohutný odstřel provedli, ozval se křik osádky a mladý Gedney, který dělal předáka, se přihnal do tábora se zarážející novinou.

Narazili na podzemní jeskyni. Hned zkraje vystřídala pískovec žíla vápence ze spodní křídý, která byla plná

drobných zkamenělin hlavonožců, korálů, mořských ježků a spirifer, a tu a tam i křemičitých hub a kostí mořských obratlovců, pravděpodobně ryb z nadřádu kostnatých, žraloků a skelnošupinatých. To byly samy o sobě dost důležité objevy, protože to byly první zkameněliny obratlovců, na které jsme připadli; ale pak se vrtná hlavice náhle propadla vrstvou vápence do prázdna a mezi muži se rozlila nová a dvojnásob silná vlna vzrušení. Mocný odstřel otevřel přístup k podzemnímu pokladu: před dychtivými badateli se nyní ve skále šklebil zubatý otvor široký asi tři krát pět stop, a oni nahlíželi do mělké vápencové dutiny, kterou před více než padesáti miliony let vyhlodal nějaký podzemní vodní tok dávno zaniklé tropické říše.

Odkrytá vrstva nebyla hlubší než sedm nebo osm stop, ale do šířky se táhla do nedohledna a slabý průvan čerstvého vzduchu dával tušit, že dutina je součástí rozsáhlého podzemního systému. Strop i podlaha tu byly hojně pokryté krápníky, z nichž některé se spojovaly v silné stalagmátové sloupy; ze všeho nejdůležitější však byla obrovská hojnost nakupených schránek měkkýšů a úlomků kostí, které místy málem znemožňovaly průchod. Ta petrifikovaná země, naplavená z tajemných druhohorních džunglí, kde rostly stromové kapradiny a houby, a z třetihorních pralesů s cykasy, vějířovými palmami a primitivními krytosemennými rostlinami, obsahovala zároveň takovou spoustu vzorků křídových, eocénních a dalších živočišných druhů, že by i ten nejzapálenější paleontolog potřeboval k jejich spočítání a klasifikaci aspoň rok. Mlži, korýši, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci a první savci – velcí i malí, známí i dosud neznámí. Nebylo divu, že se Gedney hnal zpátky do tábora s takovým křikem a že pak všichni pustili všechno z rukou a horempádem se s ním řtili řezavým mrazem zpátky na místo, kde vysoká vrtná věž hlídala

právě objevený vchod do tajemného nitra Země a k dávno zaniklým epochám.

Jakmile v sobě Lake ukojil tu nejpalčivější zvědavost, naškrábal do notesu zprávu a poslal mladého Moultona zpátky do tábora, aby ji odvysílal. Tak jsem se o tom objevu poprvé dozvěděl. Lake oznamoval, že určili jednoduché mlže, kosti ryb ze skupin ganoidů a placodermů, pozůstatky labyrintodontů a tekodontů, úlomky lebky velkého mosasaura, dinosaurů obratle a šupiny, zuby a křídelní kosti pterodaktylů, zbytky archeopteryxe, zuby miocenních žraloků, lebky primitivních ptáků a kosti pravěkých savců, a sice palaeotherů, xifodontů, cohippů, oreodontů a titanotherů. Nebylo tam však ani stopy po holocenních zvířatech, mastodontech, slonech, pravých velbloudech, turech ani vysoké; z toho Lake vyvodil, že poslední depozita tam byla uložena během oligocénu a dutá vrstva ve svém nynějším stavu, vyschlá, mrtvá a nepřístupná, přečkala nejméně třicet milionů let.

Nejvíce nás ale překvapilo, že převládaly velmi rané formy života. Ačkoli se podle tak typických zkamenělin, jako byly ventriculity, dalo s jistotou určit, že vápencová formace je spodnokřídová a ani o zlomek starší, mezi volně ležícími úlomky v dutině byl překvapivý počet organismů, jež byly podle soudobých poznatků typické pro výrazně starší období – dokonce jsme našli i primitivní ryby, mlže a korály z dávného siluru a ordoviku. Nevyhnutelně z toho vyplývalo, že v této části světa se udržel pozoruhodný a ojedinelý stupeň kontinuity mezi životem z doby před více než třemi sty miliony a před pouhými třiceti miliony let. Jak daleko tato kontinuita sahala přes oligocén, kdy se kaverna uzavřela, se samozřejmě nedalo uhodnout. Tak či onak musel příchod strašlivé doby ledové v pleistocénu, asi před pěti sty tisíci lety – což je v porovnání se stářím

té dutiny pouhý včerejšek – odsoudit k záhubě veškeré prvotní formy života, které na tom místě dokázaly přežít déle, než bylo běžné.

Lake se s jednou zprávou nespokojil, a než se k němu Moulton stačil vrátit, napsal a poslal přes sněhovou pláň do tábora další. Pak už Moulton zůstal u vysílačky v jednom z aeroplánů a odesílal na naši základnu (a také na *Arkham*, odkud putovaly dál do světa) dodatky, které mu Lake posílal po jednom poslu za druhým. Každý, kdo tehdy sledoval tisk, si vzpomene, jaké vzrušení mezi odbornou veřejností vyvolaly zprávy z onoho odpoledne – zprávy, jež nyní po letech vedly až k zorganizování Starkweatherovy a Mooreovy expedice, kterou se od jejího záměru tak úpěnlivě snažím odradit. Nejlépe udělám, když tu nyní Lakeovy zprávy uvedu doslovně tak, jak je posílal a jak nám je radista McTighe na naši základně ze svého těsnopisu tlumočil:

Fowler právě na místě odstřelu učinil mezi úlomky pískovce a vápence nanejvýš závažný objev. Je tu několik zřetelných pruhovaných trojúhelníkových otisků, stejných, jako byly ty v prahorní břídlíci; prokazují, že jejich původce přežil z doby před šesti sty miliony let až do období spodní křídý jen s nevelkými morfologickými změnami a že došlo k určitému zmenšení průměrné velikosti. Pokud vůbec něco, pak se otisky ze spodní křídý jeví primitivnější či degenerovanější než starší exempláře. Zdůrazněte pro tisk nesmírný význam tohoto objevu. Pro biologii bude znamenat totéž co Einstein pro matematiku a fyziku. Objevy se shodují s mým dosavadním výzkumem a potvrzují moje domněnky. Ždá se naznačovat, jak jsem se ostatně dohadoval, že Země prošla celým cyklem nebo i několika cykly organického života, než nadešel ten, který známe my a který začíná u prahorních buněk. Život tedy vznikl a rozvinul se v jednotlivé formy nejméně před miliardou

let, kdy byla planeta ještě mladá a donedávna neobyvatelná pro veškeré formy života včetně jednoduchých protoplazmatických útvarů. Vzniká otázka, kdy, kde a jak vývoj probíhal.

Později. Při zkoumání jistých kosterních úlomků velkých suchozemských a mořských ještěřů a primitivních savců jsme objevili podivná lokální poranění a poškození zasahující do stavby kostí. Nelze je připsat žádným známým predátorům ani jiným masožravcům z žádné známé epochy; jsou dvojího typu – přímé bodné rány a zřejmě opakované sečné rány. Našli jsme i jeden či dva případy hladce přetátých kostí. Poraněných jedinců přitom nebylo nijak mnoho. Nechám si z tábora poslat elektrické svítilny – odsekáme dole krápníky, abychom se mohli podívat dál.

Ještě pozdější zpráva. Našli jsme zvláštní úlomek mastku, asi šest palců široký a půl druhého palce silný; je úplně odlišný od všech formací, které jsme tu viděli – je zelenkavý, ale jinak u něj nemáme podle čeho určit stáří. Je podivně hladký a pravidelný, má tvar jakoby pěticípé hvězdy s ulámanými hroty a ve vnitřních úhlech a středu těla jsou další praskliny. Uprostřed neporušeného povrchu má malou hladkou prohlubeň. Vyvolává spoustu otázek – například odkud pochází a co na něm zanechalo stopy. Nejspíš se jedná o bizarní stopy po působení tekoucí vody. Carroll se domnívá, že pod lupou pozoruje další z geologického hlediska zajímavé rysy. Shluky pravidelně uspořádaných drobných teček. Jak pokračujeme v práci, psi začínají být rozčilení a připadám, že je onen kus nalezeného mastku podivně dráždí. Musíme zjistit, jestli nemá nějaký zvláštní pach. Až se Mills vrátí se svítilnami, začneme s výzkumem v podzemí. Zase se ozvu.

Ve 22.15. Důležitý objev. Orrendorf a Watkins v podzemí se svítilnami objevili ve 21.45 obludnou sudovitou fosilii zcela neznámé povahy; pravděpodobně jde o rostlinu, leda by to byl přerostlý

exemplář nějakého neznámého mořského ostnokožce. Tkáň zůstala zřejmě účinkem minerálních solí neporušená. Tuhá jako podešev, ale místy si udržela ohromující pružnost. Na obou koncích a kolem dokola po stranách jsou stopy po odlomených částech. Exemplář měří z jednoho konce na druhý šest stop, tři a půl stopy má v nejširším průměru uprostřed, a na obou koncích se zužuje až na jednu stopu. Vypadá jako sud s pěti vypouklými pruhy místo dužin. Podél obvodu jako by byla v nejširším místě uprostřed každého pruhu odlámána jakási tenká stěbla. V brázdách mezi vypouklinami jsou pak zvláštní výrůstky – jakoby hřebeny nebo křídla –, které se skládají a roztahují jako vějíř. Všechny jsou silně poškozené až na jeden, podle něž lze odhadnout rozpětí na téměř sedm stop. Celkovou podobou připomínají popisy jistých obludných tvorů z pradávných mýtů, totiž bájně Prastaré z Necronomiconu. Křídla se zdají být blanitá, natažená na kostře ze žláznatých trubic. Při koncích křídel jsou v trubicích zřetelné drobné otvory. Trup je na obou koncích sraštělý, nedá se odhadnout, co je uvnitř, ani jak vypadaly odlomené části. Až se dostaneme zpět do tábora, musíme to rozpitvat. Nemůžeme se rozhodnout, zda je to rostlina nebo živočich. Podle mnoha znaků je to až neuvěřitelně primitivní organismus. Poslal jsem všechny muže, aby odsekali krápníky a pokusili se najít další exempláře. Objevíli jsme další zjizvené kosti, ale to bude muset počkat. Máme potíže se psy. Nemohou ten nový exemplář vystát, a kdybychom je nedrželi dost daleko, asi by ho roztrhali na kusy.

Ve 23.30. Dyere, Pabodie, Douglasi, dávejte dobrý pozor. Jedná se o záležitost nejvyšší – naprosto mimořádné – důležitosti. Z Arkhamu musí ihned odejít zpráva na kingsportské ústředí. Ten zvláštní sudovitý organismus je původcem oněch otisků ve starohorní břídlíci. Mills, Boudreau a Fowler objevili v podzemí skupinu třinácti dalších; byly natěsnané na jednom místě asi čtyřicet stop od otvoru. Našli je společně s podivně zaoblenými a posklá-

danými úlomky mastku, o něco menšími, než byl náš předešlý nález – všechny mají stejný hvězdíkovitý tvar a s výjimkou několika chybějících hrotů jsou úplně zachovalé. Mezi těmi exempláři jich je osm zřejmě dokonale zachovalých, zdá se, že jim nic nechybí. Vynesli jsme je na povrch; psy jsme museli odvést pryč, jsou z nich úplně nepřičetní. Následuje popis, dávejte bedlivý pozor a pro jistotu mi ho pak zopakujte. Je nutné, aby to v tisku uvedli správně.

Plně zachovalé exempláře mají na délku v průměru osm stop. Sudovitý trup s pěti vypouklými pruhy je dlouhý šest stop, tři a půl stopy měří v průměru uprostřed, jednu stopu na obou koncích. Na povrchu je tmavošedý, tkáň se jeví pružná a nesmírně tuhá. Blanitá křídla o rozpětí sedmi stop jsou stejné barvy, při nálezu byla složená, ale je možno vytáhnout je z brázd mezi vypouklinami a rozprostřít. Kostra křídel je z dutých trubic či žláz celkově světlejší šedé barvy a při koncích křídel jsou v nich patrné otvory. Roztažená křídla mají vroubkované okraje. Po obvodu se v nejširší, středové části sudu vždy uprostřed každé z pěti vertikálních dýhovitých vypouklin nalézají celkem pět soustav světle šedých ohebných končetin či chapadel; při nálezu byly pevně přimknuté k trupu, ale lze je natáhnout do maximální délky více než tří stop. Vypadají jako ramena primitivních lilijic. Jednoduché stonky mají tři palce v průměru a po šesti palcích délky od těla se větví na pět podstonků, z nichž každý se po dalších osmi palcích dál člení na malá zužující se chapadélka či úponky, takže každý stonek má ve výsledku pětadvacet chapadel.

Tělo se nahoře zužuje v baňatý tupý krk, světleji šedý, s náznaky žaber; na něm spočívá nažloutlá hlava ve tvaru pěticípé hvězdice, pokrytá na tři palce dlouhými, drátovitými brvami různých duhových barev. Hlava je baňatá a nafouklá, od špice ke špici asi dvě stopy široká. Z každého hrotu vyčnívají tři palce dlouhé ohebné žlutavé trubice. Přesně uprostřed je na horním vrcholku šterbina, zřejmě dýchací otvor. Každá trubice nese na konci kulovitý výrůstek; při doteku se na něm odsune nažloutlá blanka

a odhalí sklovitou kouli s červenými zornicemi; beze sporu se jedná o oči. Z vnitřních úhlů hvězdicovité hlavy vyčnívá pět o něco delších načervenalých trubíc, které jsou zakončeny vakovitými zduřelinami stejné barvy; ty se po stisknutí rozevírají ve zvonce s asi dva palce širokými otvory, lemovanými řadami ostrých bílých výrůstků podobných zubům. Evidentně jde o ústní otvory. Všechny popsané trubice, brvy a hroty na hvězdicovité hlavě byly v době nálezů pevně přitaheny k tělu; trubice a hroty těsně přiléhaly k baňatému krku a trupu. Navzdory nesmírné tuhosti je povrchová tkáň značně pružná.

Na dolním konci trupu se nalézají zhruba podobně formovaný protějšek hlavy, avšak s odlišnými funkcemi. Opět je tu baňatý světle šedý pseudokrak, tentokrát bez náznaků žaber, končící zelenavým útvaru pěticípé hvězdice. Tuhé, mocné osvalené končetiny jsou čtyři stopy dlouhé a zužují se z původních sedmi palců v průměru u kořene trupu na asi dva a půl palce na koncích. Na každý konec se napojuje cíp zelenavého blaničtého trojúhelníku s pěti žilami, který měří osm palců na délku a při základně je šest palců široký. To je právě ta ploutev, lopatka anebo pseudochodidlo, které zanechalo otisky v hornině pocházející z doby před miliardou až padesáti či šedesáti miliony let. Z vnitřních úhlů hvězdicovitých útvarů vyčnívají dvě stopy dlouhé načervenalé trubice, zužující se od tří palců v průměru u kořene trupu na jeden palec na koncích, kde mají otvory. Všechny tyto výrůstky jsou opět tuhé a kožovité, avšak neobvykle pružné. Čtyři stopy dlouhé končetiny s pseudochodidly musely bezpochyby sloužit k nějakému druhu pohybu, ať už v moři, nebo jinde. Při ohýbání vykazují známky nezvykle mocného osvalení. V době nálezů byly všechny tyto výrůstky těsně přimknuté k pseudokrku a trupu, podobně jako výrůstky na opačném konci.

Nedokážeme nalezené exempláře zatím pozitivně zařadit do živočišné nebo rostlinné říše, ale přikláníme se nyní k tomu, že jde o živočichy. Zřejmě se jedná o neuvěřitelně pokročile vyvinu-

té zástupce ostnokožců, u nichž se zároveň uchovaly i jisté velmi primitivní rysy. Podobnost s ostnokožci je nepochybná, přestože některé znaky hovoří proti. Vzhledem k tomu, že pravděpodobně žili v moři, se soustava křídel jeví poněkud zarážející, ale možná je využívali k pohybu ve vodě. Stavba těla má pozoruhodnou symetrii, připomínající spíše vertikální uspořádání rostliny než předozadní stavbu zvířete. Neskutečně rané vývojové období, předcházející i ta nejjednodušší dosud známá prahorní protozoa, nám neumožňuje vznést žádnou hypotézu o jejich původu.

Zachovalé exempláře tak děsivě připomínají popisy určitých bytostí z pradávných mýtů, až se nelze vyhnout domněnce, že kdy si dávno museli tihle tvorové žít i v oblastech mimo Antarktidu. Dyer a Pabodie četli *Necronomicon* a oba viděli hrůzné snové malby Clarka Ashtona Smithe, jež z onoho textu vycházejí, takže pochopí, že hovořím o Prastarých bytostech, které prý – buďto z žertu, anebo omylem – daly vznik celému pozemskému životu. Badatelé se vždy domnívali, že tato koncepce vznikla ze zvráceně fantastického výkladu objevených starobylých tropických ostnokožců. Připomínají také prehistorické bájně tvory, o nichž psal Wilmarth – souvislost s kultem Cthulhu atd.

Otevírá se tu obrovské pole k novému bádání. Nálezy jsou pravděpodobně z období pozdní křídy nebo z raného eocénu, soudě podle ostatních fosilií. Přístup k nim byl zatarasen mohutnými krápníky. Nebylo snadné je odtamtud vysekat, ale jsou tak tuhé, že jsme je nepoškodili. Jsou skutečně zázračně zachovalé, určitě právě díky působení vápence. Prozatím jsme víc nenašli, ale později budeme v průzkumu pokračovat. Nyní musíme těch čtrnáct obrovských exemplářů nějak dopravit do tábora, a to bez pomoci psů, kteří zuřivě štěkají a není možné se s nimi k fosiliím vůbec přiblížit. S devíti muži – tři tu zůstanou, aby pohlídali psy –, bychom snad měli troje saně bez problémů utáhnout, i když tu ošklivě fouká. Bude nutné navázat letecké spojení s McMurdovou úžinou a začít přepravovat materiál. Ale než si půjdeme odpo-

činout, musím aspoň jednu z těch potvor rozpitvat. Jenom mě mrzí, že tu nemám pořádnou laboratoř. Ať se Dyer propadne hanbou, že mě nechtěl pustit na západ. Nejdřív objevíme nejvyšší hory na světě, a teď narazíme na tohle. Jestli takhle nevypadá vrcholný úspěch polární expedice, tak už nevím. Vědeckou kariéru máme zaručenou. Pabodie, gratuluju k tomu vrtáku, co nám otevřel jeskyni pokladů. A teď, posádko Arkhamu, zopakujte mi ten popis?

Mě s Pabodiem se při té zprávě zmocnily takřka nepopsatelné pocity a ostatní nezůstávali v projevech nadšení o nic pozadu. McTighe, který nám chvatně tlumočil základní údaje, jak je přijímal z bzučícího přístroje, přepsal celou zprávu ze své těsnopisné verze, jakmile se Lakeův radista odhlásil. Všichni jsme si uvědomovali epochální význam objevu, a jakmile operátor z *Arkhamu* Lakeovi vyhověl a zopakoval požadované údaje, poslal jsem Lakeovi blahopřejný vzkaz; můj příklad vzápětí následovali jak Sherman ze stanice na bariéře, tak i kapitán Douglas z *Arkhamu*. Později jsem ještě jako vedoucí výpravy připojil krátký komentář, aby ho *Arkham* odvysílal spolu se zprávou. Při mém vzrušení jsme samozřejmě neměli ani pomyšlení na spánek a já si přál jedině: dostat se co nejrychleji do Lakeova tábora. Když tedy Lake ohlásil, že vichr vanoucí z hor zesílil a znemožňuje, aby v nejbližší době vyslali letouny, pocítil jsem zklamání.

Během příští půl druhé hodiny mě ale další vývoj tak zaujal, že jsem na zklamání zapomněl. Lake v několika zprávách vylíčil, že se jim povedlo převést čtrnáct rozměrných exemplářů bez úhony do tábora. Dalo to hodně práce, protože byly překvapivě těžké, ale devět mužů si s nimi nakonec dokázalo poradit. Někteří pak chvatně odešli postavit v bezpečné vzdálenosti od tábora ze sněhu ohradu, kam by

se dali přestěhovat psi, aby s nimi nebyly potíže. Exempláře zatím uložili na ztvrdlý sníh poblíž tábora, s výjimkou jednoho, který se Lake provizorně pokoušel rozpitvat.

Ukázalo se, že to bude složitější, než se Lake domníval, protože ani účinkem tepla z benzinových kamínek v čerstvě postaveném laboratorním stanu neztratily pružné tkáňové zvolené exempláře – Lake si vybral mezi nepoškozenými jeden zvlášť veliký – nic ze své tuhé nepoddajnosti. Lake proto váhal, jak provést potřebné řezy, aby se přitom vyvaroval přílišného násilí a nechtěně neporušil některé zvláštnosti tělesné stavby, které ho zajímaly. Měl sice sedm dalších exemplářů ve stejně dobrém stavu, ale i tak jich bylo příliš málo, než aby mohl neuváženě riskovat; ledaže by později vyšlo najevo, že v jeskyni jich ve skutečnosti je nevyčerpatelná zásoba. Raději tedy vybraný exemplář odložil a místo něj dovnitř přivlekl jiný, který sice měl na obou koncích trupu zbytky oněch hvězdčovitých útvarů, ale celkově vypadal silně pomačkaný a podél jedné velké brázdy na trupu byl zčásti naprasklý.

Jak jsme se rychle dozvěděli z Lakeova hlášení, pitva přinesla skutečně zářející a provokující výsledky. S nástroji, které neobvyklou tkáň sotva dokázaly rozříznout, nemohl pracovat nijak zvlášť jemně ani přesně, ale i to málo, čeho dosáhl, nás všechny ohromilo a uvedlo ve zmatek. Dnešní biologie se bude muset jakožto věda celá revidovat, protože onen organismus rozhodně nebyl výsledkem žádného buněčného růstu, jak mu dnes alespoň rozumíme. Jako by v něm prakticky neprobíhala žádná výměna minerálů a i přes patrné stáří možná čtyřicet milionů let byly jeho vnitřní orgány naprosto nedotčené. Tkáň jako by byla už z podstaty své vnitřní stavby houževnatá, odolná vůči rozkladu a téměř nezničitelná, a odkazovala k nějakému tak prastarému cyklu vývoje bezobratlých, že bylo

absolutně nemožné pokoušet se o nějaké logické závěry. Zprvu to vypadalo, že celý organismus je jakoby vysušený, ale jak tkáň ve vyhrátém stanu roztávala, narazil Lake v nepoškozených částech organismu na jakousi tělní tekutinu pronikavého a odpudivého zápachu. Nebyla to krev, ale jakási hustá tmavozelená tekutina, která zřejmě sloužila k podobnému účelu. V době, kdy Lake dospěl do této fáze, už měli všech sedmatřicet psů zavřených v nedokončené ohradě za táborem a i na tu dálku začali psi zuřivě štěkat a vyvádět, vydráždění tím rychle se šířícím palčivým zápachem.

Místo aby předběžná pitva pomohla podivného tvora někam zařadit, celou záhadu jen prohloubila. Všechny dohady ohledně vnějších částí těla se potvrdily a na jejich základě nebylo možné neřadit jej mezi živočichy; prohlídka vnitřních orgánů ale odhalila tolik rostlinných znaků, že Lake zůstal absolutně bezradný. Organismus měl trávicí i oběhovou soustavu a škodliviny vylučoval systémem načervenalých trubic, které ústily z hvězdicovité spodní části těla ven. Na první pohled se zdálo, že dýchací ústrojí je uzpůsobeno spíše ke zpracování kyslíku než kysličníku uhlíčitého; navíc bylo vybaveno zvláštními sklípky k uskladnění zásoby vzduchu a četné nálezy svědčily o tom, že tvor může plynule přecházet z dýchání vnějším dýchacím otvorem na nejméně dvě další plně vyvinuté soustavy – žábry a póry. Stvoření bylo očividně obojživelné a zřejmě přizpůsobené i k dlouhým obdobím hibernace bez přívodu vzduchu. Zdálo se, že v napojení na hlavní dýchací soustavu jsou k dispozici také hlasové orgány, vykazovaly však anomálie, které nebylo možno na místě rozluštit. Stěželo se dalo očekávat, že by s takovou výbavou byl tvor schopen artikulované mluvy ve smyslu slabičného projevu, bylo však pravděpodobné, že dokáže vydávat melodické hvíz-

давэ тóны, а то в прэ́квaпíвэ шíрокем тóновэм рoзсaху. Sваловá souстaвa тоhо тvоrа byлa выvínутá тэмэ́р nepоcho-píтeлнэ mоhутнэ.

Nervová soustava byla tak složitá a vysoce rozvinutá, že to Lakem doslova otřáslо. Přestože v některých ohledech zůstal ten tvor na primitivním, ustrnulém stupni vývoje, měl k dispozici sadu uzlinových center a nervových spojení, jež vypovídaly o nevídaně diverzifikovaném vývoji. Mozek měl pět laloků a byl překvapivě vyspělý a určité vnější znaky, k nimž částečně patřily i zmíněné drátovité brvy na hlavě, svědčily o tom, že smyslová výbava toho tvora se v mnohém naprosto liší od smyslů všech pozemských organismů. Nejspíš měl víc než jen pět smyslů, takže se podle žádných dosud známých analogií nedalo usuzovat na jeho chování. Lake soudil, že v prostředí předvěkého světa musel být nadaný obrovskou vnímavostí a jemně rozlišenými schopnostmi – dost podobně jako dnešní mravenci nebo včely. Rozmnožoval se pomocí výtrusů, asi jako kapradorosty – na koncích křídel měl pouzdra se spórami a nový jedinec se vyvíjel ze stélky anebo prvoklíčku.

Ale bylo nesmyslné pokoušet se ten organismus v danou chvíli kamkoli zařadit. Vypadal sice jako zástupce ostnokožců, ale evidentně byl neporovnatelně vyvinutější. Byl zčásti rostlinné povahy, ale zároveň ze tří čtvrtin vyhovoval klasifikaci živočišných druhů. Symetrie stavby těla spolu s dalšími znaky jasně svědčila o mořském původu, nebylo však možno s jistotou určit, jakým dalším prostředím se tvor dokázal později přizpůsobit. Křídla důrazně hovořila o způsobilosti k létání. Jak by ale mohl na čerstvě zrozené planetě projít tak enormně složitým vývojem, aby po sobě zanechal stopy už v prahorní břidlici, bylo natolik nepředstavitelné, že si Lake ve svých úvahách rozmarně pohrával s pradávnými mýty o Velkých Starcích, kteří přišli z hvězd

a – žertem nebo omylem – stvořili na Zemi život, a s bláhovými lidovými pověstmi o bytostech z kosmu, skrytě žijících v horách, o nichž nám vykládal jeden kolega folklorista z katedry anglistiky na Miskatonické univerzitě.

Přirozeně zvažoval možnost, že prekambrické otisky pocházejí od nějakého méně vyvinutého předka nalezených exemplářů, ale tak jednoduché vysvětlení rychle zavrhl, když uvážil vyspělou stavbu starších fosilií. Pozdější otisky podle něj totiž svědčily spíše o úpadku než o vyšším vývoji. Pseudochodidla se zmenšila a celkové ustrojení se zdálo zhrublé a jakoby zjednodušené. A nadto i nervy a vnitřní orgány právě prouzkoumaného jedince vykazovaly zvláštní známky regrese od původně ještě složitější výstavby. Až kupodivu převažovaly atrofované a zakrnělé části. Takže se vlastně nic nevyřešilo a Lake se znovu uchýlil k mytologii, aby si provizorní jméno pro své objevy vypůjčil odtamtud – žertem jim začal říkat „Prastaří“.

Asi v půl třetí ráno se rozhodl, že další práce už může počkat a že si trochu odpočine. Přetáhl přes rozpitvaný organismus celtu, vyšel ze stanu a s čerstvým zájmem si prohlédl zachovalé exempláře. V neslábnuoucím antarktickém slunci se jim začala maličko rozechřívát tkáň a cípy hlavy a trubice u dvou nebo tří z nich se porozvinuly. Lake ale nevěřil, že by se při teplotě okolo nuly Fahrenheita mohly organismy začít ihned rozkládat, a tak je všechny jenom sesunul blíž k sobě a přehodil přes ně dílce rezervního stanu, aby je ochránil před dopadem přímých slunečních paprsků. Doufal rovněž, že tak ke psům nepronikne jejich případný pach, protože zvířata už byla tak podrážděná a nevraživá, že to začínal být vážný problém i přes značnou vzdálenost provizorního psince od tábora a stále vyšší hradby, které okolo něj ze sněhu chvatně budovala početná skupina mužů. Stanové dílce Lake zatížil mohutnými

sněhovými kvádry, aby je neodnesl sílící víchř; začínalo se zdát, že je obří hory hodlají poctit zvlášť krutou víchřicí. Mezi muži ožily počáteční obavy z náhlých antarktických bouří a pod Atwoodovým velením začali ze strany přivrácené k horám zajišťovat sněhem stany, psí ohradu i nouzové přístřešky pro aeroplány. Tyto přístřešky, které předtím začali ve volných chvílích stavět z kvádrů ztvrdlého sněhu, zdaleka nebyly dost vysoké, a tak Lake nakonec všechny odvolal od ostatních úkolů a poslal je, aby to napravili.

Teprve po čtvrté ráno se Lake chystal ukončit vysílání a na rozloučenou nám kladl na srdce, ať si v následujících hodinách odpočineme, stejně jako to udělají oni, jakmile ještě trochu zvýší stěny přístřešků. Prohodil na dálku několik přátelských slov s Pabodiem a znovu ho pochválil za tu úžasnou vrtnou soupravu, která jim pomohla jeskyni objevit. Ani Atwood nešetřil chválou a pozdravy. Já jsem Lakeovi vřele blahopřál, uznal jsem, že měl s výpravou na západ pravdu, a nakonec jsme se všichni dohodli, že se znovu spojíme v deset hodin dopoledne. Pokud do té doby skončí víchřice, Lake pro nás na mou základnu pošle aeroplán. Těsně před ulehnutím jsem ještě odeslal závěrečný vzkaz na *Arkham*, aby se ráno drželi zpátky ve zprávách pro veřejnost, protože úplné informace byly tak převratné, že by mohly vyvolat vlnu nedůvěry, dokud se znovu nepotvrdí.

III

Řekl bych, že toho rána nikdo z nás nespál hluboce ani klidně. Nedovolilo nám to jednak vzrušení z Lakeových objevů, jednak vítr, který prudce nabýval na síle. Víchřice i u nás zuřila tak zběsile, že jsme se nemohli ubránit pomýšlení, oč horší to asi je v Lakeově táboře přímo pod těmi

obrovskými tajemnými štíty, které ji zrodily a poslaly nám ji. McTighe už byl v deset hodin na nohou a pokoušel se podle domluvy dovolat Lakeovi, ale vypadalo to, že nějaký elektrický jev v rozbouřeném povětří na západě ruší spojení. Dovolali jsme se aspoň na *Arkham* a Douglas nám oznámil, že i jeho pokusy spojit se s Lakem jsou bezvýsledné. O vichřici, která u nás dosud zuřila, nic nevěděl; u nich v McMurdově úžině bylo téměř naprosté bezvětří.

Celý den jsme v obavách proseděli u přijímače a co chvíli se pokoušeli Lakeovi dovolat, ale nebylo to k ničemu. Kolem poledne se ze západu přihnal naprosto šílený nápor vichru, až jsme se začali bát, že nás to i s celým táborem odnese, ale pak se bouřka přece jen vybila a kolem druhé odpoledne se rozloučila posledním mírnějším poryvm. Po třetí hodině už všude panoval klid a my jsme ještě zdvojnásobili úsilí, s nímž jsme se pokoušeli navázat s Lakeem spojení. Věděli jsme, že tam má čtyři aeroplány s krátkovlnnými vysílačkami, a nedovedli jsme si představit, co by se muselo přihodit, aby to by naráz všechny vyřadilo z provozu. Přesto dál neúprosně trvalo mlčení a při pomýšlení na to, jak strašlivou sílu musel mít vítr v jeho končinách, jsme se neubránili nejčernějším předtuchám.

V šest večer už jsme pochopitelně šileli strachy, a tak jsem se s Douglastem a Thorfinnssenem na dálku dohodl, že něco podniknu, abych to prověřil. Pátý aeroplán, který jsme nechali ve skladovacím táboře u McMurdovy úžiny se Shermanem a dvěma námořníky, byl v pořádku a v pohotovosti; a nyní nastala právě taková kritická situace, pro jakou jsme ho měli v záloze. Zavolał jsem Shermana a nařídil jsem mu, ať s oběma námořníky co nejrychleji přiletí na naši jižní základnu, protože počasí bylo k letu nanejvýš příznivé. Pak jsme probírali, kdo se zúčastní pátrací výpravy, a rozhodli jsme se, že poletíme všichni a vezme-

me s sebou i jediné saně a psy, které jsem si v táboře ponechal. Pro mohutný letoun, postavený tak, aby vyhověl našim speciálním požadavkům na přepravu těžké techniky, neměl být ani tak velký náklad přehnanou zátěží. Co chvíli jsem se dál pokoušel dovolat Lakeovi, ale bezvysledně.

Sherman s oběma námořníky, Gunnarssonem a Larsem, odstartovali o půl osmé večer a několikrát se během cesty ohlásili, aby potvrdili, že mají klidný let. Na naši základnu dorazili o půlnoci a rovnou jsme se začali společně radit, co podnikneme dál. Pokoušet se přeletět nad Antarktidou v jediném aeroplánu a bez alespoň několika dalších základen, bylo riskantní, ale všichni jsme souhlasili s tím, že nic jiného nám jednoduše nezbývá. Ještě jsme do letounu nanosili první část věcí na cestu a ve dvě ráno jsme si dopřáli krátký odpočinek; za čtyři hodiny jsme už ale byli zase na nohou, abychom dokončili nakládání a balení.

Vzlétli jsme 25. ledna v 7.15 ráno a s McTighem u řízení jsme v počtu deseti mužů vyrazili na severozápad; vezli jsme jedny saně, sedm psů, zásobu paliva, potravin a dalších nezbytností a měli jsme k dispozici palubní vysílačku. Vládlo vcelku klidné a jasné počasí, i teplota byla poměrně mírná, a během letu do Lakeova tábora na jím udané šířce a délce jsme nečekali žádné komplikace. Báli jsme se jen, co v cíli najdeme – anebo spíš co tam nenajdeme, protože na všechny naše pokusy navázat spojení nám z tábora dál odpovídalo mlčení.

Ten čtyři a půl hodiny dlouhý let znamenal zásadní zlom v mém životě a do paměti se mi z něj vpálila každická podrobnost. Ve věku čtyřiapadesáti let jsem tehdy přišel o všechnen vnitřní klid a vyrovnanost, jaké jsou vlastní každému normálnímu člověku s ustálenými představami o vnějším světě a přírodních zákonech. Od té chvíle si měla naše desetičlenná skupina – ale především student Dan-

forth a já – už navždy uvědomovat hrůzně rozhojňený svět obydlený číhajícími hrůzami, jež se do nás nesmazatelně vryly a jež bychom před lidstvem rádi zatajili, kdyby to šlo. V novinách otiskli hlášení, která jsme vysílali z paluby letounu. Líčí se v nich, jak jsme odstartovali k onomu riskantnímu přímému přeletu, jak jsme ve vzduchu svedli dvě bitvy se zrádnými vichřicemi, jak jsme shora zahlédli porušený povrch v místě, kde Lake před třemi dny provedl svůj vrt na půli cesty, jak se před námi otevřel výhled na skupinu podivných načechraných sněhových válců, jichž si svého času povšimli i Amundsen a Byrd a jež se, hnány větrem, valily přes nekonečné dálavy zmrzlé plošiny. Potom však přišel okamžik, kdy už se nic, čeho jsme byli svědky, nedalo popsat srozumitelně pro tisk, a ještě později okamžik, kdy jsme se museli uchýlit k přísné cenzuře.

To zakleté panoráma ježících se kuželů a skalních hrotů zahlédl na obzoru před námi jako první námořník Larsen a jeho výkřiky přilákaly k okénkům v prostorné kabině i ostatní. I přes značnou rychlost, kterou jsme letěli, před námi siluety hor vyvstávaly jen pomalu; musely tedy být nesmírně daleko a vidět jsme je mohli jen proto, že byly tak nepochopitelně vysoké. Ponenáhlu však chmurně vyvstávaly na západní obloze, takže jsme mohli postupně rozeznat různé holé, nehostinné, černavé štíty a mohli nasát zvláštní přízračnou atmosféru, jež se okolo nich šířila, jak se tam vypínaly v narudlém antarktickém přísvitu na šálivém pozadí třpytivých oblak ledového prachu. Z celé té podívané vyzařovala jakási přetrvávající, všeprostupující náповeď obrovského tajemství a snad i příslib možného odhalení. Bylo to, jako by ty strašidelné ježící se věže byly ve skutečnosti pilíře úděsné brány do zapovězených snových říší a spletitých propastí vzdálených časů, prostorů a naddimenzí. Neubránil jsem se pocitu, že jsou zlé –

že jsou to hory šilenství, jejichž odvrácená úbočí shlížejí na druhé straně do nějaké prokleté nejzazší propasti. To šerosvitné pozadí převalujících se mračen promlouvalo o nevýslovných neurčitých kosmických dálavách, mnohokrát přesahujících pozemský prostor, a hrozivě mne upomínalo na nekonečnou odlehlost, odloučenost, pustotu a věkovitou smrt, jež panují v tomto nedotčeném a neprobádaném světě dalekého jihu.

Právě mladý Danforth nás upozornil na zvláštní pravidelné útvary v linii vyššího pásma hor – byly tam, ty segmenty dokonalých krychlí, o kterých se zmiňoval ve svých hlášeníh Lake a jež skutečně zasluhovaly přirovnání k těm snovým vidinám rozvalin pradávných chrámů, rozesetých po mračny zahalených vrcholcích asijských hor, jak je rafinovaně a tajemně maloval Roerich. Na celé této nezemské pevnině se záhadnými horami bylo vskutku něco nutkavě roerichovského. Pocítil jsem to hned v říjnu, když jsme poprvé spatřili pobřeží Viktoriiny země, a nyní se mne ta myšlenka zmocnila s novou intenzitou. A znovu na mě dolehlo tísnivé vědomí podobností s prastarými mýty: jak znepokojivě tato říše smrti odpovídala neblaze proslulé plošině Leng z pradávných rukopisů. Znalci mytologie umísťovali Leng do Střední Asie, ale kolektivní paměť lidského plemene – či jeho předchůdců – sahá daleko a je docela dobře možné, že jisté příběhy k nám dospěly z území, hor a strašlivých chrámů starších než Asie a starších než jakýkoli lidský svět, o němž máme povědomost. Hrstka odvážnějších mystiků přišla s tvrzením, že zlomky Pnakotických rukopisů vznikly dávno před pleistocénem, a vznesla domněnku, že uctívači Tsathogguy byli ve skutečnosti stejně málo lidmi jako samotný Tsathoggua. Ať však Leng existoval v kterémkoli čase a prostoru, rozhodně to nebyla končina, v níž bych se toužil ocitnout nebo se k ní jen přiblížit, a stejně

málo mě těšila skutečnost, že jsem se ocitl v blízkosti světa, který zplodil takové záhadné prahorní nestvůry, jaké nám Lake nedávno popisoval. V tu chvíli jsem hluboce zalitoval, že jsem kdy listoval v obávaném *Necronomiconu* a že jsem na univerzitě tak často rozmloval s oním nepříjemně vzdělaným folkloristou Wilmarthem.

Takové rozpoložení nepochybně ještě vystupňovalo moji reakci na bizarní fata morgánu, která před námi náhle vyvstala v stále silněji opalizujícím zenitu, když jsme se přiblížili horám dost blízko, abychom začali rozeznávat jednotlivá pásma zvlněného předhůří. V uplynulých týdnech jsem viděl polárních fata morgán desítky a některé byly stejně zlověstné a fantasticky živé jako ta před námi, ale v téhle jako by tkvěla jakási zcela nová, tajemně hrozivá symbolika, a když se nám nad hlavami vynořila z převaluující se ledových mlh ta mihotavá spleť mytických hradeb, věží a minaretů, přeběhl mi po zádech mráz.

Bylo to jako kyklopské město, jehož architektura byla naprosto neznámá člověku či lidské fantazii, s olbřímími shluky zdiva černého jako noc, v nichž se uplatňovaly zvrhle převrácené geometrické zákony a jež představovaly vrchol zlověstné bizarnosti. Byly tam komolé kužely, některé s terasami, jiné žlábkované, nad nimiž se tyčily vysoké válcovité věže, jež se tu a tam hlízovitě rozšiřovaly a často byly korunovány vrstvou kotoučků s vroubkovanými okraji, vyčnívaly tam prapodivné konstrukce podobné stolům, jež vypadaly jako hromady nespočetných hranatých tabulí, kruhových ploten anebo pěticípých hvězd, přičemž každá výše položená přesahovala tu pod sebou. Byly tam složité kužely a pyramidy, stojící buď o samotě, anebo usazené na vrcholcích válců a krychlí či na plošinách jiných komolých kuželů a pyramid, a mezi tím občas vykukovala jako jehla tenké věžičky v podivných pěticetných shluk

cích. Všechny tyto stavby připomínající horečný sen byly zřejmě propojeny trubicovými mosty, které se mezi nimi táhly v různých závratných výškách, a měřítko, v němž se to vše zdálo být postaveno, nás lekalo a tísnilo samotnou svou obrovitostí. Za jiných okolností by se naše fata morgána dala prostě přiřadit k některým fantasknějším typům, jaké byly pozorovány a zakresleny v roce 1820 arktickou velrybářskou lodí *Scoresby*, avšak v okamžiku, kdy se před námi tyčily do obrovité výše temné štíty neznámých hor, kdy jsme měli hlavy plné objevu anomálního pradávného světa a kdy nás tížilo tušení, že podstatnou část naší výpravy nejspíše postihla nějaká pohroma, jsme v ní byli všichni připraveni cítit číhovou zlobu a neskonale zlověstnost.

Ulevilo se mi, když se vidina konečně začala hroutit, ačkoli deformací nabývaly přízračné věžice a kužely přechodně ještě nekonečně ohavnější podoby. Když se pak celá iluze rozplynula v opalizujícím třpytu, pohlédli jsme zpátky k zemi a pochopili, že naše cesta je téměř u konce. Neznámé hory se závratně tyčily na obzoru jako děsivé, obry vybudované cimbuří a ony znepokojivě pravidelné útvary byly na nich nyní až příliš jasně patrné i bez dalekohledu. Byli jsme právě nad nejnižším předhůřím a na náhorní plošině pod sebou jsme nyní uprostřed sněhu, ledu a množství holých míst zahlédli dvojici tmavších skvrn, nepochybně Lakeův tábor a vrt. Vyšší předhůří se prudce zdvihalo ve vzdálenosti pěti nebo šesti mil a jeho hřeben se dal zřetelně rozeznat na pozadí té hradby strašlivých štítů, které se vypínaly výš než Himálaje. Nakonec Ropes, student, který cestou vystřídal McTighea u řízení, začal sestupovat k tmavé skvrně po naší levici, velikostí odpovídající táboru. A McTighe mezitím odváděl vůbec poslední zprávu, která se od nás během výpravy dostala ven, aniž bychom ji pečlivě upravili.